

dur¹⁾ pomeni v celtiškem jeziku securitas, certus, firmus. — 2. Stanacum, današnji Stein v gornji Austriji, ne daleč od Dunsja. Pomena imena nemorem izslediti. — 3. Bedajum, današnji Burghausen, ne daleč od iztočja Salce v In. Tudi pomena tega imena ne poznam. Na rimskih kamnih se najde božanstvo Bedaius²⁾; gotovo je celtiško, ker v indoslavenski mitologiji ne najdem nobenega sledu. — 4. Marinianum, današnji Marienbüchel, gor od mesta Velsa ležeče. Mar³⁾ pomeni v celtiškem jeziku toliko kot magnus, tedaj Marinianum = Velkovec, Grossheim. — 5. Tarnantone, današnji Neumarkt v solnogradškem okrožju. Tar⁴⁾ pomeni v celtiškem jeziku trans, čez, ali kaj nan, tega nevém, pri Césaru najdem rod gališki Nantuates. — 6. Artobriga, kraj Salcahe ležeče mesto, gor od Juvava. Art⁵⁾ pomeni v gališkem narečju kamen, in brigga breg, tedaj Artobriga = Steinberg. — 7. Laciacum blizo današnjega Frankenmarkta v Solnogradškem okrožju. Pomena tega imena nemorem izslediti. — 8. Tergolape v okolici današnjega Lambaha, južno od Velsa ležeče mesto. Targa⁶⁾ pomeni v gališkem jeziku scutum, škit, ščit, Schild. — 9. Ernolatia, današnji Lietzen v gornjem Štajeri na austrijski meji; korenike tega imena nevém, in ker v slavenskem jeziku je ne najdem, imam ime za celtiško. Za celtiške mesta še imam: 10. Lentia, današnji Linz, 11. Laureacum, Lorch, 12. Elegium, Erlach, 13. Anelape, Pechlarn, 14. Namare, Molk, 15. Trigisamum, Traismauer, 16. Pirustortus, Schönbüchel, vse na pravem pobožju Dunaja ležeče. V današnji štajerski vojvodini najdem samo sledeče mesta s celtiškim imenom: 1. Gabromagum od gabar; gabar se veli v celtiškem jeziku capere, loviti, — primeri: slovenski habati, tedaj Gabromagovsko polje. Muhar jih postavlja v rotenmansko okolico. 2. Tartusana, ktero Muhar na rotenmanski tori išče (am Rottenmanner Tauern).

(Dalje sledi).

Slovanski popotnik.

* Premembe pri časopisih austrijsko-slovanskih. V prvih listih „Novic“ lanskega leta smo podali pregled časopisov, ki so izhajali v različnih narečjih slovanskih v austrijskem cesarstvu. Od te dobe je nekoliko časopisov nehalo izhajati, in drugi so začeli izhajati; o tej premembi sledeče naznanimo:

Nehala sta izhajati: „Pražski posel“, časopis prstonarodni, ki je izhajal v Pragi, — „Slovenska Bčela“, leposlovni časopis, izdavan v Celovcu.

Začeli pa so na novo izhajati: „Svetovid“, serbski list za omiko, novosti, tergovino in modo. Vreduje ga gosp. Aleksander Andrić na Dunaju. Izhaja po dvakrat na teden v velki obliki. Cena mu je na leto 10 for. — „Lada“, list rusinski za razveseljevanje in podučenje deklicam in mladenčem. Vrednik mu je Severin Gavrilov Schovič. Izhaja v Lvovu enkrat na teden. Cena mu je 6 for. na leto, — „Zlate klasy“, časopis česki s podobami za izobraževanje in zabavo mladosti. Cena mu je na leto 5 for., — „Kolo“, novi

tukaj enkrat za vsigdar opomenim, da jih sem postavljam, kakor jih najdem na Peutingerjevih tablah; zavoljo njihove nekdanje lege pa se deržim povsod, kjer svojega mnenja ne pristavljam, mestopisja Muharjevega, kakor jih je v svojih historijskih delih „Altrömisches Norikum“, „Geschichte der Steiermark“ in v zemljovidih „Tabula Norici romani“ in „Styria romana“ odločil. — ¹⁾ Dr. Zeus Grammatica Celtica Lipsiae 1853 str. 30. — ²⁾ v. Heffner das röm. Bayern str. 92. — ³⁾ Dr. Zeus Gram. Celt. 19. 824. — ⁴⁾ Ravno tam, str. 823. Zna biti, da je ime „Tarnantone“ nastalo po celtiškem božanstvu Taranu, bogu groma. — ⁵⁾ Ravno tam, str. 78. — ⁶⁾ Ravno tam, str. 162.

tečaj; vreduje ga Mirko Bogović. — Zagreb, „katolički list“, vreduje ga Jos. Torbar; cena mu je 5 fl. 20 kr.

* Knjiga S. Palackove „zgodovine vojske hušiske“ v nemškem jeziku se ravno tiska, zapopade: Böhmen und das Baseler Concilium. Sigmund und Albrecht.

* V Szantovi (Bački stolici) se je našlo 1003 dobro ohranjenih penezev. So iz poslednjih let vladarstva kralja Vladislava II. in Ludovika II, pred bitvo v Mohaču.

* V ruskem jeziku je nedavnej prišla prestava slavnega Humboldovega dela „Kosmos“ na svetlo. Prestavil ga je Gusev, in Frolov v Moskvi izdal. Močno hvalijo prevod.

* Ruski pisatelj Chotinsky je izdal zgodovino parobrodov in hlaponov. Chotinsky je znan izversten pisatelj, posebno v prstonarodnem slovstvu.

* V Kraljevem gradcu na Českem je prišel na svetlo „Školnik“ za leto 1854 z učiteljskim koledarjem. To je tretji letnik. Izdaja ga Anton Šrutka. Velja 40 kr.

* Karl Straky je izdal več basen v českem jeziku, ki so posebno mladosti priporočiti. Za poskus podamo jedno:

Nova in stara kôpa.

Čversta kopa slame, novozaložena —
Tak visoko dvigala se ni nobena —
Zasramuje kope stare, poležane,
Nizke, vele in na eno stran ugnane.
Kar zavernejo ji stare, poležane
In odterga glavo kope bahajoče.
Pa potegne strašna burja vihrajoče
Kope nizke in na eno stran ugnane;
„Vidiš, sestra naša! Bog ga ponižuje,
Kdor oholo svoje starše zaničuje“.

Za poduk in kratki čas.

Hudobna mačoha in dobra pastorka.

Liburnska narodska povést.

Neka hudobna ženska primoži s svojim revnim možem malo deklico z imenom Marica. Potle ji Bog dá še eno pravo hčer, ktero ljubi in goji več ko oko svoje. Pastorke pa, ki je bila dete dobro in prelepo, kar ne more s krajem očesa viditi; zato jo preganja, muči in mori, da bi jo poprej skončala; meče ji nar slabeje ostanke jedi in še te kakor psu; celo kačjega repa, ako bi ga bila imela, bi ji ga bila dala jesti; in namesto na posteljico, jo pošilja v neko staro korito spat.

Ko pisana mati vidi, da je deklica pri vsem tem dobra in poterpežljiva, in da lepši rase ko njena hči, si misli in misli, kako bi našla uzrok sirotico spoditi od hiše, ter si eno izmisli.

Nekega dne pošlje ona svojo hčer in pastorko volno prat; hčeri dá bele volne, pastorki pa černe, ter ji ostro zažuga: ako mi ti te černe volne tako belo ne operesh, kakor jo bo moja hči, ne pridi mi več domú, sicer te bom iztepla od hiše. Ubožica pastorka milo plače, prosí in govori, da ji tega ni mogoče storiti. Al vse je bilo zastonj. Ker vidi, da ni milosti, operti volno in gre plakaje za polsestro. Ko pridete na vodo, razpertite svoje bremena in začenjate prati; kar se jima neko lepo belo dekle od nekod pridruži in ju pozdravi: „dobra sreča, prijatlici! jeli vama treba pomoči?“ Mačohina hči posmehovaje reče: meni ni treba pomoči, moja volna bo koj bela; ali tukajle naše pastorka ne bo tako koj“. Na to stopi uno tuje dekle k žalostni Marici rekoč: „daj! bove vidile, ako se bo dala ta volna oprati belo? Obé počnete zdaj žiklati in prati, in hipoma se beli černa volna, kakor mladi sneg. Ko operete, spet una bela prijatlica nekamo zgine. Mačoha vidši to belo volno, se čudi in jezí, da nima uzroka preganjati pastorka.

Nekoliko časa za tem pride huda zima in sneg. Hudobna mačoha že zmirom misli, kako bi nesrečno pastorko zatiravala; sedaj zapové ji: „vzemi košeč in spravi se v goro, ondi mi naberi zrelih jagodic za novo leto; ako mi jih ne prineseš, ti je bolje, da ostaneš na gori“. Sirotica Marica milo plače, prosi in govori: „kak bom reva jez sedaj v ostri zimi dobila zrelih jagodic?“ Al vse zastonj, — mora vzeti košeč in iti.

Ko hodi vsa objokana po gori, sreča dvanajst junakov, ktere pozdravlja lepo. Oni prejmejo pozdrav prijazno ter jo vprašajo: „kamo gaziš, mlada ljuba! po tem snegu tako zaplakana?“ Ona jim lepo pové vse. Junaci ji rečejo: „Mi ti bomo pomagali, ako nam umeš povedati, kateri mesec celega leta je nar bolji?“ Marica reče na to: „Vsi so dobri, al mesec sušec je nar bolji, ker nam prinaša nar več upanja“. Oni zadovoljni z odgovorom rečejo: „pojdi le v to pervo žlebice (dolino) na prisolnce, ondi dobiš jagodic, kolikor te je volja“. In res prinese mačohi za novo leto poln košeč nar lepših jagodic, in pové, da pokazali so jih ji junaci, ki jih je srečala na gori.

Nekoliko dni kasneje, ko je odjenjala zima, govori mati svoji hčeri: „pojdi tudi v goro po jagodic, morda najdeš one junake, da ti dajo kakšno srečo, ker so že naši umazani pastorki se skazali tako čudno dobrotljivi. Hči se ošabno obleče, vzame košeč, in skaklja vesela v goro. Pridši tamo, sreča res onih dvanajst junakov, kterim napuhnjeno reče: „pokažite mi kadi rasejo jagodice, kakor ste pokazali naši pastorki.“ Junaci rečejo: „dobro, ako uganeš, kateri mesec celega leta je nar bolji?“ Ona hitro odgovori: „Vsi so hudi, mesec sušec pa je nar huji.“ Ali na te besede se vsa gora hipoma naoblači, in vse nevremena vdarijo na njo, da je komaj prisopla živa domú. Ti junaci so bili dvanajsteri mesci.

Med tem se dobrota in lepota psovane pastorko razglasi daleč po deželi, in nek pošten, bogat in mlad gospod sporoči njeni mačohi, da bo ta in ta dan s svojo žlahto prišel pastorko za ženo snubit. Mačoha, zavistna tej siroti, ji ne zine ne besedice od tega, ampak misli svojo hčer v to srečo podtisliti.

Kadar pride napovedani večer, stira brezvestna mačoha svojo pastorko zgodaj v korito spat, potle očisti hišo; napravi večerjo, našopiri svojo hčer, kolikor jo nar več more, ter jo posadi s pletilom v rokah za mizo. Na to se pripeljejo snubači, mačoha jih prijazno sprime, popelje v hišo in jim govori: „tukaj le je moja mila pastorka“. Ali kaj pomaga! ker so v tej hiši imeli petelina, ki počne na vés glas in brez prestanka peti: „kukurikú, lepa Marica v koritú, — kukurikú lepa Marica v koritú“ itd. Ko snubači razaberejo in razumejo petelinovo petje, velijo, naj se jim prava pastorka pripelje iz korita; in ko jo ogledajo, se ne morejo dosto načuditi njeni lepoti in ljubeznjivosti, ter jo še tisti večer seboj peljejo, — hudobna mačoha in njena hčer pa ste ostale osramotene pred vsemi ljudmi. Marica pa je bila srečna s svojim možem in z vso svojo hišo do velike starosti in lahke smerti, ker ji je bila Vila prijateljica in vsi mesci prijatli.

Kakor slišal tako zapisal

J. V.

Novičar iz mnogih krajev.

Da bi se kolikor moč zedinilo dнарstvo po celi Nemčii, se bojo nek mesca svečana na Dunaji posvetovanja začele: po katerem merilu naj bi se prihodnje koval sreberni dнар. Iz ene marke (16 lotov) čistega srebra kujejo sedaj v Austrii 20 fl., na Parskem 24½ fl., na Pruskem 21 fl.; to je za kupčijstvo zlo sitno, in

edinost bi bila želeti. — Izdelovanje cesarskih železnic ima napredovati neprenehoma; v kratkem se pričakuje začetek vožnje med Verono in Breščio. — 16. dan t. m. je prinesel na Dunaj rusovsk jadernik (kurir) odgovor cara na Dunajske predloge zastran turško-rusovskega razpora; kako se glasí, še ni znano. — Iz spodnje Donave se piše Teržaškemu časniku, da v Turnu Severinu stoji 42 nakladov večidel koruze, ktera je po večjem delu namenjena za Terst. Sava je doli tako velika, da se je na več mestih razlila čez bregove in je Donavo tako napela, da se bojo nakladi lahko spravili skoz „železne vrata“, kar dozday že 4 mesce ni bilo mogoče; po tem takem se smé kmalo več žita pričakovati v Sisek. — Odkar je rusovski car prepovedal izvožnjo žita iz Poljskega, ga nakupujejo prajsovski žitni kupci na Ogerskem; unidan je nakupil en sam 25.000 vaganov réži. — Od vojske na Turškem se te dni ni zvedilo nič. Tista novica, da so Rusi Kalafat Turkom vzeli, ni res, čeravno je po vsih pripravah verjetno, da okoli Kalafata je že gotovo kervava bitva bila, ktere izid pa še ni znan. Večidel so perve novice o rusovsko-turških bitvah tako zmešane, da se težko pravo zvé; tako se, na primer, od vojske pri Četati še ne vé pravo, ker Rusi pripisujejo sebi, Turki pa sebi zmago; francozki in angležki časniki naznanjajo, da je pri Četati padlo 2500 Rusov in da so Turki zapodili Ruse; toliko je gotovo, da so se Rusi umaknili nazaj proti Radovanu. Knez Gorčakov je zapustil Bukurešt in se podal rusovsko armado ob Donavi ogledat; Omerpaša je v Vidinu; v Vidinu in Kalafatu in okolici njuni stoji 35.000 Turkov. Obe armadi se množite vsaki dan. En del angležko-francozkih bark se je postavil pred Sinope, en del pred Sebastopol (?), turško-egiptovske barke stojé pred Varno; rusovskih 14 bark se je podalo v Sebastopol. V Carigradu se pogostoma sliši od požarov; unidan so pogorele hiše gerskega patriarha in škofa. Iz Odese so se pripravljale vse kupčijske angležke in francozke barke odriniti. Francozi se silno pripravljajo za vojsko; magazini in orožnice so, če bi treba bilo, s proviantom previdene za 40.000 vojakov, kateri zamorejo v enem mescu iz Toulona v Turčii biti; — barke tešejo celò ob nedeljah. Rusovski car je tudi iz francozke banke vzel vés dнар, ki ga je imel tam naloženega, ker potrebe za vojsko so sila velike.

— Colni nadavk, če se colnina ne odrajta v srebru, je za mesec svečan določen na 17½.

Iz Ljubljane 20. jan. J. Danes dopoldne je na poti skozi Ljubljano gosp. feldmarsallajtenant knez Lichtenstein, spremljan od tukajšnjega gosp. generala barona Handel-na, obiskaval vse vojaške poslopja in prišel je tedaj tudi mestjansko kosarno v Ternovem ogledat, kjer ga je vodstvo te mestne naprave spodobno sprejelo. Ko je ogledal vse sòbe in pohišje natanko, je močno pohvalil celo napravo. Z veseljem naznamo vsim deležnikom to pohvalo zvedenega gospoda.

Stan kursa na Dunaji 19. januarja 1854.

5 %	91 ⁷ / ₁₆	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	79 ¹ / ₄ fl.
Obligacije	4½	80 ¹⁵ / ₁₆	Windšgrac. „ „ 20 „	27 „
državnega	4	72 ¹ / ₂	Waldštein. „ „ 20 „	27 ¹ / ₄ „
dolga	3	56	Keglevičeve „ „ 10 „	10 ¹ / ₂ „
	2½	46 ¹ / ₄	Cesarski cekini.	5 fl. 47
Oblig. 5% od leta 1851 B	110	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 43
Oblig. zemljiš. odkupa 5% 189	„	„	Suverendor	17 fl. 2
Zajemi od leta 1834	228	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1839	133 ¹ / ₄	„	na 100 fl.	22 ¹ / ₄ fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 18. januarja 1854: 46. 42. 60. 73. 57.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 1. februaria 1854.